

виявляються образи головних героїв — Марусі та Івана. Для характеристики другорядних персонажів створено пісню «По дорозі жук, жук». В основі пісень — мелодичні, ритмічні, ладові особливості традиційного пісенного фольклору.

«Утоплена» вперше була поставлена в Харкові (1884). Як і «Чорноморці», цей твір створено композитором, зважаючи на специфіку українських музично-драматичних труп і вокально-технічних можливостей акторів. У ній наявні прозові розмовні фрагменти і тридцять музичних епізодів. Індивідуалізації образних характеристик досягнуто завдяки покладенню на музику народних текстів. Характерний колорит твору пов'язаний із введенням купальських, русальних обрядових пісень.

Комічно-ліричну оперу «Різдвяна ніч» (за М. Гоголем) спочатку теж втілено як оперету, переробка здійснена Лисенком пізніше. Твір вже ним кваліфікується як музична комедія. Так само з «Утопленою». Лише третя редакція цього твору свідчить про народження українського оперного театру. Виникає питання: чому так відбувалося? Справа в тому, що до народження справжньої класичної опери європейського зразка в Україні музично-драматичні вистави йменувалися по-різному: і водевілями, і оперетами (чи оперетками). У сучасній культурі ознаки жанрів водевіль — оперета, опера — цілком визначені.

У 70–80-ті рр. XIX ст. відбувалися процеси їх становлення в українській музично-театральній культурі. Відповідно, це позначалося і на термінології. Оперети М. Лисенка того часу спиралися (як і опери пізніше) на музичні фольклорні традиції етносу і водночас пристосовувалися ним до театральних європейських жанрів. Композитор свідомо створював музично-драматичні твори, які за вокально-технічними характеристиками відповідали можливостям спочатку співаків-аматорів, надалі — співаків-професіоналів.

Саме у відповідності до цієї вимоги розвитку театру опери М. Лисенка створені в певній послідовності. Вершиною є опера «Тарас Бульба» — досконала класична опера європейського зразка. В її основі, як і завжди у Лисенка, музичний фольклор.

Отже, короткі висновки: музику у виставах театру корифеїв створено на основі музичного фольклору українців; М. Лисенко відіграв значну роль у діяльності театру корифеїв, створивши музику до багатьох вистав, що сприяло їх успіху у глядача та розвитку театру; через театр корифеїв і музику М. Лисенка відбувалося становлення жанрів українського музично-драматичного театру і української професійної опери.

О. Любченко

ПОНЯТТЯ «ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ». СУЧАСНА ШКОЛА ВИХОВАННЯ АКТОРА У ДРАМАТУРГІІ ТЕАТРУ АБСУРДУ

О. Lyubchenko

THE CONCEPT OF EXISTENTIALISM. MODERN SCHOOL OF EDUCATION OF AN ACTOR IN THE DRAMATURGY OF THE THEATER OF THE ABSURD

Екзистенціалізм перекладається з латинської як «існування», а трактується як напрям філософії XX ст., який аналізує людину як унікальну, духовну істоту-індивідуума, що спроможна до вибору власної долі. Екзистенціалізм як напрям сформувався після I світової війни, а найвищої точки розвитку досяг у 50–60-ті рр. XX ст.

Першоджерела цього напрямку знайшли своє відображення у працях німецького мислителя XIX ст. Серена К'єркегора, а також у працях письменників Франції та Німеччини. Як система екзистенціалізм внутрішньо хаотичний, його основою є ідеї феноменолога Едмунда Гуссерля і екзистенціаліста Мартина Хайдеггера.

Поняття екзистенції як середовище людського існування проявляє себе через відчуття турботи, страху, рішучості, совісті, боротьби, болю та смерті. Людина, сприймаючи суть свого існування, шукає справжню волю, істину, яка криється у виборі самого себе й свідомій відповідальності за все, що відбувається у світі. Основним виявом екзистенції є свобода, яка визначається відповідальністю та усвідомленням результату свого вибору.

Основною базою театру абсурду вважають філософію екзистенціалізму. У її основі полягає тема про абсурдність існування світу загалом. На першому плані проявляється внутрішній світ людини з усіма переживаннями, тривогами, страхами, емоціями, думками та надіями, але людина різко протиставляється навколишній дійсності. У світі, який оточує людину, немає певної системи координат, де вона могла б почуватися комфортно, тому такий світ слід вважати хаотичним. СENS існування ставиться під питання постійного пошуку себе та місця у світі. Кризь видимий абсурд проявлялися приховані важливі філософські проблеми, такі як: сENS буття, людська схильність ховатись від неприємних очевидностей та страхів; здатність людини протистояти злу; вибір між собою та своїм існуванням у системі навколишнього соціального впливу.

Театр абсурду — напрям драматургії, побудований на принципах тотального відторгнення людини від системи фізичного та соціального середовища. П'єси цього напрямку беруть свій початок у 1950-х рр. Франції. Представниками-драматургами, які працювали в жанрі театру абсурду, є Альфред Жаррі, Гійом Аполлінер, Жан Поль Сартр, Семюел Бекет, Ежен Йонеско.

Вистави театру абсурду мали конфліктний характер. Головні герої були перебільшено негативними персонажами, позбавленими людської гідності, честі та совісті, запаморочені внутрішньо і зовнішньо, аморальні, огидні й мерзотні. Автори при цьому не проявляли особисте ставлення до персонажів своїх п'єс. Драматурги не виражали жодного співчуття, засудження та обурення, вони не показували і не пояснювали причин такої поведінки персонажів, не розкривали конкретних умов середовища існування, які доводили людину до втрати людської гідності й моралі. Абсурдисти стверджували думку про те, що людина сама винна у своїх бідах, що вона не варта кращої долі, коли не у змозі і не в силах змінити життя на краще.

У центрі уваги абсурдистської п'єси розташовані сприйняття та індивідуальне осмислення автором будь-якої проблеми. А сценічна дія не має логічного зв'язку. Такий прийом створений для того, щоб глядач був спантеличений, зміг позбутися шаблонів і меж у свідомості і мав змогу подивитися на своє життя одночасно з кількох ракурсів.

Основними положеннями, які знайшли своє відображення у виставах діячів театру абсурду, є: ізоляція людини від зовнішнього світу; індивідуалізм і замкнутість; неможливість спілкування одне з одним; хаотичність дій; нездоланність своїх внутрішніх страхів; недосяжність мети змінити своє життя або зробити вибір.

Сучасна школа виховання акторів у драматургії театру абсурду полягає в тому, що актор передусім повинен ознайомитись з біографією автора п'єси, над

якою він працює; досконало проаналізувати свого персонажа, а для цього скласти його роман життя, детально і прискіпливо звертаючи увагу на систему почуттів, страхів, неприємних подій, віри, вчинків персонажу від періоду народження до його смерті; знати лінію поведінки персонажу протягом всієї п'єси, тобто скласти його внутрішній монолог; дані про персонажа, його душу вкладаємо у свідомість, у нервову систему і в тіло як актора, саме таким чином буде виникати конфлікт між внутрішнім «Я» персонажу і внутрішнім «Я» актора. Від внутрішнього конфлікту виникає свідоме відчуття відторгнення персонажу в системі свого існування та буття, що є головною характерною ознакою у драматургії театру абсурду. Хочу навести для прикладу драматургічний твір Ж. П. Сартра «За закритими дверима», героїня твору «Естель». Послідовні етапи роботи актора над роллю.

1. Ознайомитись з біографією Жан Поль Сартра, проаналізувати, як і які події його життя значно вплинули на розвиток його драматургії та світогляду.
2. Прочитати та проаналізувати п'єсу «За закритими дверима». Виділити подієвий аналіз п'єси, проаналізувати поведінку героїв, скласти внутрішній монолог (сховані думки) героїні Естель.
3. Скласти роман життя героїні Естель. Пройти життєвий шлях персонажу. «Вселити» душу, характер і думки героїні Естель у свою свідомість як актора. Працюють закони перевтілення. «Душа — героїні, а тіло — актора».

Пройшовши ці етапи, виникає конфлікт роздвоєння. Внутрішнє «Я» актора і внутрішнє «Я» персонажа. Такий конфлікт провокує свідоме відчуття відторгнення персонажу в системі свого існування (екзистенції). Вищезгадані етапи є головними правилами, яких слід дотримуватись при створенні образу в драматургії театру абсурду.

Н. Гончаренко

ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ОБРАЗІВ У КІНЕМАТОГРАФІ. ДОСЛІДНИЦЬКИЙ АНАЛІЗ ЦЬОГО ЯВИЩА

N. Honcharenko

REFLECTION OF LITERARY IMAGES IN CINEMATOGRAPHY. RESEARCH ANALYSIS OF THIS PHENOMENON

Бурхливий розвиток науки й техніки у ХХ ст. сприяв появі нових видів мистецтва: кіно, радіомовлення, телебачення, комп'ютерної графіки тощо. З'явившись у ХІХ столітті, кінематограф набув популярності у ХХ ст., пройшовши кілька етапів становлення від німого чорно-білого кіно — до сучасних кольорових фільмів.

Наразі одним з найпоширеніших видів кінематографа є екранізація — «створення фільму за мотивами якогось твору театрального мистецтва або літератури, які не призначені спеціально для кінематографа, як і сам цей фільм».

Головна відмінність кінематографа від літератури полягає в тому, що літературні твори є в письмовій формі, водночас опис сюжету у фільмах ґрунтується на звуку у вигляді музики тощо.

У фільмах можна виокремити такі елементи: діалоги між персонажами, їх міміка, жести й рухи, можливий голос за кадром, музичний супровід, освітлення,